

שבת קודש פרשת בשלח

מפטירים בשירת דבורה

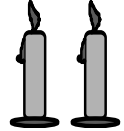
(שופטים פרק ד')

האשכנזים מתחילים "ודבורה אשה"
התימנים מתחילים "ויכנע אלוקים"
הספרדים מתחילים "ותשר דבורה"

פרסומים תורניים
בהלכה, הגות, אגדה ופרשת שבוע
ע"ש ששון בן שמחה לבית בוחניק ז"ל

בס"ד
ה- תשס"ח
שנה שלש עשרה גיליון מספר 19

חשמונאים (שעון חורף)

כניסת השבת: 16:39

יציאת השבת: 17:40

מהלכות כבוד שבת עפ"י שו"ע - רמב" ורמב" ופוסקים אזורנים

הקדמה

במסכת שבת כה: מובא "...דאמר רב נחמן בר רב זבדא, ואמרי לה אמר רב נחמן בר רבא אמר רב: הדלקת נר בשבת - חובה, רחיצת ידים ורגלים בחמין ערבית - רשות, ואני אומר: מצוה. מאי מצוה? - דאמר רב יהודה אמר רב: כך היה מנהגו של רבי יהודה בר אלעאי, ערב שבת מביאים לו עריבה מלאה חמין, ורוחץ פניו ידיו ורגליו, ומתעטף ויושב בסדינין המצוייץ, ודומה למלאך ה' צבאות..." מכאן למדו כי חלק ממצוות כבוד שבת הוא רחיצת הגוף בערב שבת לכבוד שבת.

כמו במסכת שבת ק"ג. הובא: "...וכבדתו מעשות דרכיך" (ישעיה נח) וכבדתו - שלא יהא מלבושך של שבת כמלבושך של חול. וכי הא דרבי יוחנן קרי למאניה מכבדותי. מעשות דרכיך - שלא יהא הילוכך של שבת כהילוכך של חול. ממצוא חפצך - חפצך אסורין, חפצי שמים מותרין. ודבר דבר - שלא יהא דבורך של שבת כדבורך של חול. דבר - אסור, הרהור - מותר. מכאן למדו כי כחלק ממצוות כבוד שבת הוא, שאדם ייחד בגדים לשבת.

כמו כן במסכת שבת ק"ט. הובא כמה חביבה השבת, שם מובאים מספר אמוראים, אשר היו טורחים בהכנות לשבת בעצמם, אף שהיו להם עבדים שיכלו לעשות זאת עבורם "...רבא מלח שיבוטא. רב הונא מדליק שרגי, רב פפא גדיל פתילתא. רב חסדא פרים סילקא..."

פרטי הלכות

א. מתקנת עזרא שיהיו מכבסים את הבגדים בחמישי בשבת, מפני כבוד השבת. (עפ"י מרן בשו"ע) אפשר לכבס לכבוד שבת גם בשאר ימי השבוע, אך טוב לכבס לשבת מיום רביעי והלאה, שאז מתחילה הארת השבת. (ילקוט יוסף)

ב. נכון שלא לכבס בערב שבת, כדי שיהיו פנויי להכין צורכי שבת, והמקילים בזה לכבס בערב שבת במכונת כביסה, יש להם על מי לסמוך. (ילקוט יוסף)

ג. כל איש מישראל מחויב בכבוד שבת. כבוד שבת הוא הדברים הנעשים לפני שבת, לכבודה של שבת. (ילקוט יוסף)

ד. כבוד שבת כולל רחיצת הגוף או לכל הפחות פניו ידיו ורגליו בערב שבת במים חמים והחלפת הבגדים בבגדים נאים, שלא יהיה מלבושו של שבת כמלבושו של חול. (עפ"י ילקוט יוסף)

ה. יש להחליף את הבגדים לכבוד שבת בערב שבת, כדי לקבל את השבת בבגדים נאים, ולא כאותם שמחליפים את בגדיהם לבגדי שבת רק בשבת בבוקר. (ילקוט יוסף)

ו. אפילו אם האדם נמצא לבדו בבית, יחליף בגדיו, כי אין המלבושים לכבוד הרואים, אלא לכבוד השבת והחג. (ילקוט יוסף)

ז. גם האבל בתוך שבעת ימי האבלות צריך להחליף את בגדי החול וללבוש בגדי שבת, אך יחליף רק את הבגדים העליונים. (ילקוט יוסף)

ח. אין צורך לייחד נעליים לשבת, ורשאי אדם להשתמש בשבת בנעליים שנועל בימי החול, אלא שראוי לצחצחם יפה לכבוד שבת, שבוה "פנים חדשות" באו לכאן. והמהדר לייחד נעליים לכבוד שבת, תבא עליו ברכה. (ילקוט יוסף)

ט. נכון לכבד את הבית במטאטא וכדומה לכבוד שבת ויום טוב, ולהציע מפה על השולחן שאוכלים עליו, מכניסת השבת עד צאת השבת. וכמו כן ראוי להציע מפה נקיה על כל השולחנות שנמצאים בבית ובבית הכנסת. (ילקוט יוסף)

י. נוהגים ללוש בערב שבת עיסה, כדי שיעור חלה בבית, לעשות מהם לחמים לבצוע עליהם בשבת ויו"ט, והוא מכבוד שבת ויו"ט, ואין לשנות. (הרמ"א בהגה)

הקדמה

(מבוסס על טור ובית יוסף)

בטור הביא כי במסכת עבודה זרה כא: מובא: תניא רבן שמעון בן גמליאל אומר לא ישכיר אדם מרחצו לגוי מפני שנקרא על שמו, וגוי זה עושה בו מלאכה בשבתות ובימים טובים. ועפ"י המשך הגמרא, האיסור הוא דווקא לגבי בית מרחץ אסור, שלא נוהגים להפעילו באריסות, אבל שדה מותר שכן דרך לקבל שדה באריסות, ואעפ"י שיודעים שהיא של ישראל אומרים שהגוי לקחה באריסות ולעצמו הוא עובד מה שאין כן במרחץ שאין דרך להחכירו.

כתב על כך הבית יוסף, כי אפעי"י שרבי שמעון בן אלעזר חולק על רבן שמעון בן גמליאל פסקו התוספות והרא"ש הלכה כרבן שמעון בן גמליאל, וכן דעת הרי"ף וכן פסק הרמב"ם בפרק ו' מהלכות שבת וכן דעת עוד פוסקים ראשונים.

בטור הביא גם את דעת הרמב"ן שלגבי תנור יש מסתפקים בו אם דרך להחכירו כמו שדה ושרי או אם דומה למרחץ ואסור והוא הכריע לאיסור, מפני שדווקא שדה שהוא אדמה אומרים שעומד לאריסות, אבל תנור אינו עומד לאריסות ודינו כמרחץ, ואפילו השכירו לשנה אסור, וברחיים נהגו היתר, מפני שעומדים לאריסות.

מתוך הדברים שלעיל עולה, כי דברים שנוהגים להפעילם באריסות, מותר להשכירם לגוי, אפילו אם מפעילם בשבת, מפני שעושה את המלאכה לעצמו, ובדברים שאין הרגילות להפעילם באריסות, אסור אם מפעילם בשבת.

פרטי הלכות

יא. לא ישכיר אדם מרחץ שלו לגוי, מפני שנקרא על שמו, וגוי זה עושה מלאכה בו בשבת, וסתם מרחץ לא עומד לאריסות, כי אז נאמר שכל הריווז הוא של ישראל והוא שכר את הגוי בכך וכך ליום, ונמצא הגוי עושה מלאכה בשליחותו של ישראל. (מרן בשו"ע) וכלן שכן לישראל מומר, מפני שעובר גם על "לפני עור לא תתן מכשול" (משנה ברורה)

יב. שדה, מותר להשכיר לגוי, מפני שהדרך לקבל שדה באריסות, ואעפ"י שיודעים שהוא של ישראל, אומרים: הכותי לקחה באריסות, ולעצמו הוא עובד. (מרן בשו"ע)

יג. אפילו מרחץ או תנור, אם השכירם שנה אחר שנה ונתפרסם הדבר על ידי כך שאין דרכו לשכור פועלים אלא להשכירם, וכן אם מנהג רוב אנשי אותו המקום להשכירם או לת אותם באריסות, מותר להשכירם לגוי או לתת לו באריסות. (מרן בשו"ע)

יד. פרחים שהיבול המיועד לחוץ לארץ הוא לזמן מוגבל, ואנשי המושב חייבים לקטוף את הפרחים מידי יום ביומו, ואם ימנעו מלקטוף יום אחד יהיה להם נזק ופסד גדול, ולכן רוצים לקטוף את הפרחים בשבת על ידי גוי שיעשה זאת בקבלנות, יעשו בעניין זה שאלת חכם, מפני שיש אופנים בהם ניתן להקל והתיר זאת. (ילקוט יוסף)

אמרי בינה - שבזו המידות הטובות

כתיב (הושע ב כה): "זורעתי לי בארץ", (פסחים פז ב): כלום אדם זורע סאה אלא להכניס כמה כורים - כך לא הגלה הקדוש ברוך הוא את ישראל לבין האומות אלא כדי שיתוספו עליהם גרים. וכל זמן שהם מתנהגים עימם בלא מרמה, ידבקו בהם.

הנה הקב"ה הקפיד על גזל של רשעים, שנאמר (בראשית ו יא): "ותמלא הארץ חמס". משל (דברים רבה ג ג): מעשה ברבי שמעון בן שטח, שקנה חמור מישמעאלי אחד, הלכו תלמידיו ומצאו אבן טובה תלויה בצוארו, אמרו לו: רבי! (משלי י כב): "ברכת ה' היא תעשירי". אמר להם: חמור קניתי, אבן טובה לא קניתי! הלך והחזירה לאותו הישמעאלי, קרא עליו אותו הישמעאלי: ברוך ה' אלהי שמעון בן שטח! וכן יש בירושלמי (בבא מציעא פ"ב ה"ה): חכמים הזקנים קנו חטים מן הגויים, ומצאו בו צרור של מעות, והחזירו להם, אמרו הגויים: בריך אלההון דיהודאי וכן יש הרבה מעשים שהחזירו מפני קידוש השם. (עפ"י אורחות צדיקים שער האמת)

באבוד רשעים רינה

על הפסוק "ולא קרב זה אל זה כל הלילה" (פרק יד-כ) מובא במסכת מגילה י: וכן במסכת סנהדרין - בקשו מלאכי השרת לומר שירה, אמר הקב"ה, מעשי ידי טובעים בים ואתם אומרים שירה? לכאורה קשה הרי נאמר במשלי פרק יא "בטוב צדיקים תעלץ קרְיָהּ ובאבֵד רְשָׁעִים רָנָה"!! נראה להשיב כך: בשעה שרופאים מבצעים ניתוח בגופו של חולה מסוכן, אף כי נחוץ הדבר מאוד, בכל זאת אין משמיעים קול שירה בשעת מעשה, שכן הניתוח מכאיב. רק לאחר שהניתוח עובר בשלום ובהצלחה יש מקום לשמוח ולשיר. זה מה שאמר הקב"ה: עכשיו כאשר מעשי טובעים בים – בשעת ביצוע ניתוח מסובך, כשאנשים טובעים בים, אף כי נחוץ הדבר מאוד להעניש את הרע, בכל זאת הרי זה ניתוח קשה ומכאיב ואין השעה כשרה לשירה. לעומת זה לאחר הניתוח, "באבוד רשעים רינה" – אפשר לשיר לשם תועלת. (עפ"י ישועות מלכו)

אין צורך בצעקה

"מה תצעק אלי דבר אל בני ישראל ויסעו" (יד-טו) בזמן שבני ישראל צועקים אל השם יתברך ומביעים ע"י כך את אמונתם וקרבתם אליו, בתור בנים למקום- אז באמת אין להם עוד צורך לצעוק, שכן בנים הם וחובה להושיע בן- "על בני ועל פועל ידי תצונוני?" אם "ויצעקו בני ישראל אל ה'" - הרי בפעולה זו עצמה מעוררים הם רחמים בשמים במידה כזו, שהשם יתברך קורא ואומר: "מה תצעק אלי" - אין לכם צורך בצעקה... (חדושי הרי"ם)

השתדלות אנושית

"וצא הילחם בעמלק" (יז-ט) מה טעם אצל הים נאמר: "ואתם תחרישון" - שלא יעשו מאומה, ואילו כאן מזרזים אותם כל כך למלחמה - "וצא והלחם"? ברם בכל דבר הרשות יש צורך בביטחון, שהם יתברך ישלח את עזרתו, ואילו ההשתדלות האנושית אינה מועילה כלום. לעומת זה במקרה של מאבק למען היהדות אין לסמוך על בטחון כי אם חובה לעשות את כל הניתן להיעשות ולנהל את המלחמה בכל הכוחות שנתנו לאדם. בשעת מלחמת עמלק, שהיא סמל המלחמה מצד הרשעות והכפירה נגד האמונה והיהדות, אסור להחריש ולהסתפק רק בביטחון, כי אם "וצא והלחם"!!! (פרדס יוסף)

דרכו של מנהיג בישראל

"ואהרון וחור תמכו בידי מזה אחד ומזה אחד" - מעיד על כך רבי זאב קליין בספרו "חכמה עם נחלה": אהרון הכהן הצטיין במידת הסובלנות ובהסברת פנים לזולת. בניגוד אליו חור בן אחותו היה קפדן וקנאי ללא פשרות ומידה קיצונית זו עלתה לו בחייו כאשר התנגד להמון העם במעשה העגל. בשעה קשה זו של מלחמת ישראל בעמלק נטל עמו משה את שניהם, כדי שיעזרו לו בתמיכתם. בכך רמז משה שמנהיג ישראל זקוק לפעמים לשני סוגי האנשים בשעת הכרעה לאומית, לפעמים זקוק לסבלנות ולוותרנות של אהרון ולפעמים לתוקפנות של חור. (אמרות חכמים)

בין אדם לחבירו

איסור גניבת דעת הנו גם ללא דבור מפורש לדוגמה: הפותח בקבוק יין כך שבתנועות גופו והבעותיו מראה עצמו שעושה לכבוד חבירו, אפילו לא אמר שפתח בשבילו אלא שמראה כך אסור. אולם אם חבירו הונה את עצמו, כגון שאדם יצא מחוץ לבית לצורך כלשהו, וחבירו שבא לבקרו חושב שיצא לקבל את פניו, אין צריך לומר לו את האמת, ועדיף שלא יאמר לו, שלא יגרום לו צער כיון שהוא לא הטעה את חבירו, אלא חבירו הוא שהטעה את עצמו. אסור לרמות בני אדם במקח וממכר או לגנוב דעתם, כגון אם יש פגם במוצר הנמכר צריך להודיעו לקונה אפילו אם הוא גוי.

שאלה:

האם רשאי חבר או קרוב משפחה לתרום כליה אחת מכליותיו, כדי להציל את חייו של חולה כליות באופן רציני ואשר נשקפת סכנה לחייו?

תשובה:

עצם השאלה האם רשאי אדם או חייב להיכנס בספק סכנה כדי להציל את חברו מודאי סכנה, שנוי במחלוקת הפוסקים.

מרוך הבית יוסף בחושן משפט הביא הגהות מיימוניות בשם הירושלמי, שחייב אדם להכניס את עצמו בספק סכנה כדי להציל את חברו מודאי סכנה. והטעם, מפני שחברו בודאי סכנה, והוא בספק. וכן סתם מרוך בכסף משנה. ובשו"ת חות יאיר הביא דברי הירושלמי להלכה. וכן כתב הגאון רבי חיים דוד אבולעפייא בשו"ת נשמת חיים.

אולם הסמ"ע בחושן משפט שם, העיר, שמרוך והרמ"א השמיטו דין זה מהשולחן ערוך, וטעמם הוא מפני שגדולי הפוסקים, הרי"ף והרמב"ם והרא"ש השמיטו דברי הירושלמי מפסקיהם.

רבינו יונה גירונדי בספר איסור והיתר כתב שאין לאדם להכניס עצמו בספק סכנה כדי להציל את חברו מודאי סכנה. וכן פסק בשו"ת הרדב"ז. ולהלכה הסכימו רוב האחרונים כדברי האיסור והיתר והרדב"ז הנ"ל וכן העלה הגאון הנצי"ב בספרו העמק שאלה פרשת ראה.

על יסוד הדברים הנ"ל, ועל סמך דברי הרופאים שאמרו לו שמעשה הוצאת כליה אחת מכליותיו של התורם כרוך בסכנת נפשות העלה בשו"ת ציץ אליעזר שאין לעשות כן, אלא אם כן יחליט סגל של רופאים מומחים אחרי עיון מדוקדק שהדבר אינך כרוך בספק סכנת נפשות לתורם. וגם אז אולי יהיה מותר.

אולם באמת שנמסר לנו מפי רופאים מומחים ויראי שמים שדרגת הסיכון בהוצאת הכליה לאדם התורם, היא מועטת מאד, וכתשעים ותשעה אחוזים מהתורמים חוזרים לבריאותם התקינה.

לפי זה הרי כל מה שהסכימו הפוסקים הנ"ל שאסור להכניס עצמו בספק סכנה, זהו רק בספק השקול, מה שאין כן בנידון שלנו, בודאי שמצווה היא לתרום כדי להציל את חברו ממות בטוח.

ובפרט לפי מה שפסק הרמב"ם בהלכות רוצח ושמירת הנפש פרק א' שהיכול להציל אדם מישראל מסכנה ולא הצילו עובר על מה שנאמר בתורה (ויקרא יט' טז) "לא תעמוד על דם רעך", ונראה כי זהו גם כשיש קצת ספק סכנה למציל.

סיכום:

העיקר להלכה ולמעשה שמותר ויש בזה גם מצווה לתרום כליה אחת מכליותיו להצלת חייו של אדם מישראל, השרוי בסכנה במחלת הכליות. ראויה מצווה זו להגן על התורם אלף המגן. ומכל מקום בודאי שיש לעשות זאת רק על ידי רופאים מומחים, ושומר מצווה לא ידע דבר רע. וה' יתברך ישלח את דברו וירפא לכל חולי עמו ישראל. (עפ"י שו"ת יחוה דעת חלק ג')

גְּדוּלְיֵי יִשְׂרָאֵל

רבי יעקב עטלינגר - ערוך לנר - נולד בשנת ה' - תקסח'.
רבי עקיבא אייגר מאד חיבב אותו ובהגהות תוספות ביכורים סוף ערוך לנר על מסכת סוכה כתב "תהילה לאל הייתי בר מזלייה וכוונתי לדעתו הגדולה בכוונת האגודה..." בשנת תקצ"ו עלה על כס רבנות אלטונא, עיר זו הייתה היחידה בגרמניה שלא הוקמה בה קהילה רפורמית והייתה למבצר נושאי דגל התורה. רבי יעקב עסק בעיקר בהעמדת תלמידים וחיבור ספרים בהם ממשיכה תורתו לדורות. נלב"ע בשנת ה' - תרל"ב.

רבי אברהם אייגר - בנו של רבי עקיבא אייגר, נולד בשנת ה' תקלט'.
התמסר להוציא כתבי אביו, ואביו הביא חידושו בהגהת שו"ע או"ח סימן תקט"ו מצוין בתשובות רע"א. על מצבתו חרות "איש גדול גיבור חייל, עמל ויגיע בתורה ביום וליל רדף צדקה כל ימיו, מטים תמך כמסת ידיהו ה"ה הנכבד המוכתר במעלות ומידות תרומיות הצדיק התור' והרב המופלא חריף ובקיא..." רבי אברהם נלב"ע בשנת ה' - תריד'.

סיפור השבוע

מצחו של הרב היה חרוש קמטים וזקנו הלבן יורד על מידותיו. פניו הנבונות הקרינו שלוה וביטחון, ומעיניו נשקפה חכמת חיים. היהודים, שהיו דרוכים ומתוחים, נשאו עיניהם אל רבם הנערץ ושאו עיניהם אל רבם הנערץ ושאו עיניהם אל רבם הנערץ.

הויכוח החל. הכומר הציג לרב שאלות קנטרניות, ובלשון בוטה שם ללעג ולקלס את כל הקדוש והיקר לעם ישראל. הרב הישיש לא נגרר אחר לשונו שלוחת הרסן של הכומר, והשיב לו בשלוחה על שאלותיו. אותות מצוקה החלו נבטים מפניו של הכומר ומתנועותיו חסרות המנוחה. הוא חש כי הנה עומד הוא להפסיד במערכה. בקול רם הציג את שאלתו הבאה: "במה זכה משה רבכם, שאתם מקבלים את כל דבריו בלא פקפוק וערעור?"....

"משה רבינו" – השיב הרב – "נבחר להיות שליחו של האלוקים. הוא שהה על הר סיני ארבעים יום וארבעים לילה בלא מזון ומשקה, ושם נגלה אליו ה' ומסר לו את התורה הקדושה, זו התורה המאירה את דרכנו ואשר על פיה אנו חיים."

עיני הכומר אורו לפתע והוא אמר: " הבה נעשה עסקה. גם אני מסוגל לצום ארבעים יום וארבעים לילה בתנאי שתקבלו עליכם אחר כך את עיקרי הדת הנוצרית, ואם לא...." הכומר לא הספיק להשלים את דבריו ומכיוון מושבו של המלך נשמע המשך המשפט. "אז תתלה אתה כאן, במרכז כיכר העיר" – סיים המלך את המשפט. המלך הניף את שרביטו – אות לסיום הויכוח, וקם ממקומו מעל הבימה...

ברכות

מזל טוב ליצחק לסרי ותהילה חפוטא ה"ו ולכל בני משפחותיהם לרגל אירוסיהם. יהי רצון מלפני שוכן מרומים שתזכו לחופתכם בקרוב להקים בית נאמן וכשר בישראל המושחת על יסוד איתנים של אהבה ויראת שמים לתפארת עם ישראל.

מזל טוב למימון שלום ורעייתו ה"ו ולכל בני משפחותיהם לרגל הולדת התאומים בן ובת יהי רצון מלפני שוכן מרומים שתזכו לגדלם יחד עם כל יוצאי חלצכם באושר, שמחה ונחת לאהבת תורה ויראת שמים, וימצאו חן ושכל טוב בעיני אלוקים ואדם.

תשובות וזוכה

התשובות הנכונות לפרשת וארא הם:

- 1- ג' 2- ב' 3- א' 4- ג' 5- א' 6- ב' 7- א' 8- ב' 9- א' 10- ב'
עקב אילוצים שם הזוכה בפרשת שמות יפורסם א"ה בגיליון הבא
עקב אילוצים שם הזוכה בפרשת וארא יפורסם א"ה בגיליון הבא

המלך רודולף השני נקט ביחס של הגינות כלפי יהודי פרג. אולם עינו של הכומר רודריך הייתה צרה ביחסו ההוגן של המלך ליהודי פרג, ולכן מדי פעם ניסה להסית את המלך נגד היהודים, להבאיש את ריחם בעיניו ולהתחנן לפניו שישלם מארצו. אך המלך, שהכיר וידע היטב איזו תועלת מביאים היהודים לכלכלת ארצו – עמד כצוק איתן על דעתו ודחה את כל הניסיונות הללו.

התנגדותו של המלך לניסיונותיו של הכומר רודריך רק הגבירה את מאמציו של הכומר, ואכן יום אחד טען הכומר את הטענה הבאה לפני המלך: "אם תעמיד בפני היהודים את הברירה: להמיר את דתם או להיות מגורשים מן הארץ, יבחרו רובם באפשרות השניה, וכך נצוד שתי ציפורים בבת אחת: גם נפטר מהיהודים, וגם נעשיר את אוצרות המדינה, על ידי החרמת רכושם – בתייהם ואדמתם.

"לא לא רודריך" – השיב המלך בארשת נחושה – "לא אגרש את היהודים מארצי. הרי לבד מבתיהם ואחוזותיהם מכניסים הם כסף רב לאוצר המדינה ממסים שהם משלמים בעד הכנסותיהם השוטפות. האם אתה מוכן לשלם את הסכום הזה במקומם?"

רודריך הרכין ראשו במבוכה, אך שנאתו המפעפעת ליהודים לא חדלה מלרחוש בתוכו לבו. לאחר שהות קצרה הציג למלך הצעה אחרת: "הרשה לי לערך ויכוח פומבי עם רבה של העיר פרג. החלטתי נחושה להוכיח קבל עם ועדה את עליונותה של דתנו הנוצרית על פני הדת היהודית". המלך נעתר לבקשת הכומר.

שליח מיוחד נשלח לרב העיר והודיע לו כי עליו להתכונן להתנצחות פומבית בענייני דת ואמונה עם הכומר רודריך, אשר שתתקיים בעוד שלושים יום בכיכר העיר בנוכחות קהל רב.

דאגה רבה החלה מקננת בלב יהודי פרג למודי הצרות והפוגרומים. אומנם מכירים הם את רבם היטב, את גדולתו בתורה, הן בענייני הלכה והן בענייני השקפה ועוד, אולם חששו הם שמדובר בקנוניה שמטרתה להסית את ההמונים כנגדם.

רבם הישיש שהיה מודע לרחשי ליבם, ביקש לכנס את כל יהודי פרג לבית הכנסת המרכזי, שם נשאו תפילה לשוכן מרומים מעומק הלב ובשברון לב שירחם עליהם ויתן בלב רבם את הבינה להשיב כראוי בהתנצחות עם הכומר ולהזים את מזימות אויביהם.

מועד התנצחות הגיע אנשים רבים, נשים וטפם עימם נהרו אל ככר העיר. על בימה מקושטת ישבו המלך רודולף וכל מקורביו, ועל בימה אחרת ממולם ישבו רבה הישיש של פרג והכומר רודריך.

נר ה' נשמת אדם, גיליון זה מוקדש לעילוי נשמת:

יחיאל (יחיאל) בן יוסף ונעמה ארז ז"ל רחמים בן ורדה נחום ז"ל חיים בן אליס עציץ ז"ל אשר בן שמעון הופמן ז"ל
מרדכי בן זוהרה ארזר ז"ל רפאל בן עלושה הכהן ז"ל משה בן עילו ביטון ז"ל יעקב בן יפת תואר באייבצ'וב ז"ל
רחמה בת תמו דינו ז"ל מרים חזות ז"ל חנה (חנינה) בת בודה עמור ז"ל
ת.נ.צ.ב.ה.א.

יהי רצון שישלח הקב"ה רפואה שלימה לכל חולי עמו ישראל ובכללם ל:

אברהם בן מסעודה אמיר ה"ו הילד בן ציון יונה בן חנה אביגיל ה"ו נוריאל בן גוהרה נאמן ה"ו אושרת בת ציפורה כהן ה"ו
זינה בת בואנו ניאזוב ה"ו נירית בת מזל אהרוני ה"ו רחל שרה בת אסנת למפל ה"ו

מאצרות התורה לילדים

ילדים יקרים וחביבים, הוציא הקב"ה את ישראל ממצרים ביד חזקה ובזרוע נטויה ושבעה ענני כבוד מקיפים אותם: ארבעה מכל צד, אחד למעלה – להגן עליהם מפני השמש, הגשם והברד, אחד מתחתם – לשמרם מפני נחשים ועקרבים אשר בחולות המדבר ואחד לפנייהם – לישר להם את הדרך, להנמיך הרים ולהגביה עמקים. וה' הולך לפנייהם – בעמוד ענן ביום, כדי להראות להם את הדרך, ובעמוד אש בלילה כדי להאיר להם.

ה' חיזק את לב פרעה ואת לב המצרים, והם התחרטו על כך ששלחו את ישראל, ולכן יצאו לרדוף אחריהם. עם ישראל היו לכודים במלכות: הם סוגר עליהם מצד אחד, המצרים הרודפים מצד שני, והמדבר הנורא עם החיות הרעות סוגרים עליהם מסביב. צעקו בני ישראל אל ה', ומשה נשא תפילתו ובקש להושיעם.

צווה ה' על עמוד הענן ההולך לפנייהם לעמוד מאחוריהם, כדי להפריד בינם ובין המצרים. החשיך הענן למצרים ולא ראו דבר, ולישראל היה אור. אמר ה' למשה, דבר אל בני ישראל ויסעו! הרים משה את מטהו על הים, והים נבקע לשנים עשר בקיעים, ובכל בקיע עבר שבט אחר. ה' גרם למצרים להיכנס לים כדי להמשיך לרדוף אחר בני ישראל, כאשר יצאו ישראל מן הים, סגרו המים על המצרים וכסו אותם כליל.

שאלות לילדי כיתות א' עד ג' (חלק מהשאלות עפ"י "אוצרות התורה")

1. מה לקחו עימם בני ישראל כשיצאו ממצרים?

א. את הכתר של פרעה. ב. את עצמות יוסף. ג. את טבעת המלכות של פרעה. ד. מה שנשאר מקורבן פסח שעשו במצרים.

2. מדוע הורה ה' לשר הים, לפלוט את הגופות של המצרים לשפת הים?

א. כדי שישראל לא יחששו שעדיין רודפים אחריהם. ב. ה' לא הורה, זו דרכו של הים. ג. כדי שישראל יקחו את תכשיטיהם. ד. א' וג' נכונות.

3. מה הורה ה' למשה לעשות, כדי להמתיק את המים במרה?

א. להשליך לתוכם עץ. ב. להוסיף סוכר. ג. להוסיף ממתק מסוג סוכרזיט. ד. אמר לו להכות בסלע ויצאו מים מתוקים.

4. מה ציווה משה לאהרון לעשות בקשר למן?

א. שיאמר לישראל לא להותיר ממנו עד בוקר. ב. שישים מן בצנצנת למזכרת. ג. שיאמר לישראל לא ללקוט בשבת. ד. כל התשובות נכונות.

שאלות עפ"י רש"י לכיתות ד' עד ו', ז' וז'

5. מהיכן היו למצרים סוסים, כדי לרדוף אחרי בני ישראל, הרי מת להם כל המקנה במכת הדבר?

א. קנו מעמים אחרים. ב. נשאר אלו של המצרים יראי ה'. ג. ה' נתן להם בדרך נס, כדי שירדפו אחרי ישראל. ד. אף תשובה לא נכונה.

6. על המצרים שטבעו בים נאמר: "ירדו במצולות כמו אבן" במקום אחר כתוב כ"עופרת" ובמקום אחר כתוב כ"קש" מה ההסבר לזה?

א. דרך התורה לגוון הלשון. ב. פרעה קש והשאר כאבן ועופרת. ג. הרשעים כקש, בינונים כאבן וכשרים כעופרת. ד. אף תשובה לא נכונה.

7. "...שם שם לו חק ומשפט ושם נסהו" (פרק טו') במרה (לפני מתן תורה) נתן ה' לישראל פרשיות מהתורה להתעסק בהם, מהם?

א. ספר בראשית ופרשיות שמות וארא בא בשלח.

ג. הפרשות של מצוות תפילין ופרה אדומה.

8. "... ויאמר משה אל ה' הושע בחר לנו אנשים ויצא הלחם בעמלק..." (פרק יז') איזה סוג אנשים נבחרו למלחמה זו?

א. אנשים גיבורים ויראי חטא. ב. אנשים היודעים לבטל כשפים. ג. אנשי מלחמה גיבורים ומנוסים. ד. תשובות א' וב' נכונות.

שאלות לכיתות ז' וז' – ממפרשים אחרים על התורה

9. "... כתב זאת זכרון בספר ושם באזני ה' הושע..." (פרק יז') לפי פירוש הרשב"ם מה ישים באוזני ה' הושע?

א. שהוא יכניס את בני ישראל לארץ ישראל. ב. שימלוך על ישראל וימחה את עמלק. ג. מצוות מחיית עמלק היא רק אחרי כניסתם לארץ ישראל. ד. א' וב' נכונות.

10. "למען אנסנו הילך בתורתך אם לא" (פרק טז') לפי פירוש הרמב"ן מה נכלל בניסיון זה?

א. שלא יותירו מהמן עד בוקר. ב. שלא יצאו ללקט מן בשבת. ג. שילכו אחרי ה', אפילו שהמן הוא לחם לא מוכר. ד. א' וב' נכונות.

לימוד פורה ומהנה

כללי השתתפות

❖ להניח בתיבה בבית הכנסת הספרדי המרכזי, בבית משפחת בוחניק. או לדוא"ל - nimsin@zahav.net.il בתוך שבועיים.

❖ בין הפותרים נכון יוגרל ספר או שובר קניה בסך 20 ₪ למימוש בכלבו כוכבי, או במתנת חן. המתמידים חומש מלא יזכו בפרס ללא הגרלה.